

การช่วยดูแลทันตสุขภาพบุตรของมารดาที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียน
ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

รุ่งทิพย์ วงศ์กนิษฐ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

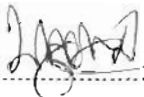
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2552

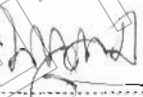
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

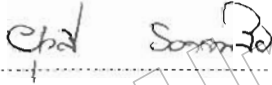
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ รุ่งทิพย์ วงศ์อกนิษฐ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

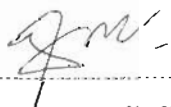
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ล้อมพงศ์)

คณะสาธารณสุขศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ศ.บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นพ.ศิริชัย ลีวรรณภาโส นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส ที่ให้โอกาสและสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบรวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 7 แห่ง เพื่อนครู และมารดาของเด็กก่อนวัยเรียน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ สมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการี บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

รุ่งทิพย์ วงศ์กนิษฐ์

51923209: ส.ม. (สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต)

คำสำคัญ : ทันตสุขภาพ/ โรคฟันผุ/ เด็กก่อนวัยเรียน/ การช่วยดูแลของมารดา

รุ่งทิพย์ วงศ์อนิษฐ์: การช่วยดูแลทันตสุขภาพบุตรของมารดาที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส (MOTHER'S DENTAL CARE AFFECTING DENTAL CARIES IN KINDERGARTEN, GOVERNMENT PRIMARY SCHOOL, MUANG DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE)

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ค.ม. 88 หน้า.

ปี พ.ศ. 2552.

เด็กก่อนวัยเรียนยังดูแลทันตสุขภาพตนเองได้ไม่สมบูรณ์ มารดาจึงต้องมีส่วนช่วยดูแลทันตสุขภาพให้บุตร การวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาว่า การช่วยดูแลทันตสุขภาพบุตรของมารดามีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียนหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาและเด็กก่อนวัยเรียน 308 คน จากชั้นอนุบาล 2 ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ข้อมูลเก็บด้วยการตรวจภาวะฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียนและส่งแบบสอบถามให้มารดาเด็กตอบ และวิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาจำนวนฟันผุจำแนกตามเพศและอายุด้วยวิธีการประมาณค่าที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95, ทดสอบตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุด้วยไคสเคอร์และอัตราเสี่ยง (Odd Ratio) ผลการวิจัยพบว่า

เด็กก่อนวัยเรียนมีฟันผุร้อยละ 88.0 มีดัชนีฟันผุ 9 ซี่ต่อคน หรือระหว่าง 8 - 9 ซี่ต่อคน เด็กชายระหว่าง 8 - 10 ซี่ต่อคน และเด็กหญิงระหว่าง 7 - 9 ซี่ต่อคน มารดาร้อยละ 30.2 ช่วยดูแลทันตสุขภาพบุตรเป็นประจำ การช่วยดูแลทันตสุขภาพบุตรของมารดามีผลต่อฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียน มารดาที่จบประถมศึกษา, จบมัธยมศึกษาถึงอนุปริญญา, มีอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้าง, ค้าขาย, แม่บ้าน, มีรายได้ครอบครัว 4,000 - 8,000 บาท, เด็กก่อนวัยเรียนที่บริโภคอาหารรสหวานบ่อยและมารดาช่วยดูแลทันตสุขภาพเป็นบางครั้งหรือไม่ช่วยดูแล มีโอกาสเสี่ยงเกิดโรคฟันผุมากกว่าที่มารดาช่วยดูแลทันตสุขภาพเป็นประจำ 8, 7, 7, 10, 9.5, 39, 8 และ 10.5 เท่าตามลำดับ ส่วนนอกนั้นพบว่า การช่วยดูแลทันตสุขภาพบุตรของมารดาไม่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียน ฉะนั้น จึงควรสนับสนุนให้มารดาได้ช่วยดูแลทันตสุขภาพบุตรให้มากขึ้น

51923209: M.P.H. (MASTER OF PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: DENTAL HEALTH/ DENTAL CARIES/ KINDERGARTEN/ MOTHER'S
DENTAL CARIES

RUNGTHIP WONGAKANIT: MOTHER'S DENTAL CARIES AFFECTING
DENTAL CARIES IN KINDERGARTEN, GOVERNMENT PRIMARY SCHOOL, MUANG
DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE. ADVISOR: BOONTHAM
KIJPREDARBORISUTHI, M.ED. 88 P. 2009.

Children can not take care completely own oral health. Their mothers must help to take care. This research was to study mothers' dental care of their children affecting dental caries in the kindergarten of a government school, Muang district, Narathiwat province. The samples were 308 mothers and level 2 of kindergartens in semester 1, academic year 2009. Data were collected by dental caries examination and questionnaires were sent to mothers to be answered. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, determined dental caries index by gender and age with the estimate of confidence interval 95 percent and chi-square test with odd ratio. The findings were as follow:

The number of preschool children with dental caries was 88.0 percent and caries index was 9 teeth per person or between 8 - 9 teeth per person at 95 percent CI. The male preschool children had caries index between 8 - 10 teeth per person, but female preschool children had caries index between 7 - 9 teeth per person. The 30.2 percent of mothers often took care oral health of their children. Mothers' dental care of their children affecting the dental caries of preschool children. Mothers graduated primary, secondary to diploma certificate, mothers' occupation in agriculture or labour, trade, housewife, and household income 4,000 - 8,000 Bath and children often eating sweetened-food if mothers took care oral health occasionally, children were more dental caries risk than children who always took care 8, 7, 7, 10, 9.5, 39, 8 and 10.5 times respectively. So it should be to support mothers' children to take care oral health of children.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความรู้ทั่วไปด้านทันตสุขภาพ.....	8
โรคฟันน้ำนมผุในเด็กก่อนวัยเรียน.....	12
สถานการณ์โรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน.....	19
บทบาทของมารดาในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน.....	20
อาหารหวานกับโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
รูปแบบการวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
การพิทักษ์สิทธิ์ตัวอย่าง.....	38
4 ผลการวิจัย.....	39
ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก.....	39
ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา.....	41
การช่วยเหลือทันตสุขภาพบุตรของมารดา.....	44
การบริโภคอาหารรสหวานของเด็ก.....	47
การเกิดโรคฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียน.....	48
ผลการช่วยเหลือทันตสุขภาพบุตรของมารดาที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ ของเด็กก่อนวัยเรียน.....	50
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	55
สรุปผลการวิจัย.....	56
อภิปรายผล.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	72
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	79

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามรายโรงเรียน.....	33
2 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามเพศ.....	39
3 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามอายุ.....	40
4 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามลำดับการเกิด.....	41
5 จำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามอายุ.....	41
6 จำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามการศึกษา.....	42
7 จำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามอาชีพ.....	43
8 จำนวนและร้อยละของครอบครัวจำแนกตามรายได้.....	43
9 จำนวนและร้อยละของมารดาในการช่วยเหลือด้วยการทำความสะอาดพื้น.....	44
10 จำนวนและร้อยละของมารดาในการช่วยเหลือด้วยการแนะนำให้ความรู้.....	45
11 จำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามระดับการช่วยเหลือ.....	46
12 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามความบ่อยในการบริโภคแต่ละชนิด.....	47
13 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามระดับความบ่อยในการบริโภค อาหารรสหวาน.....	48
14 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามลักษณะฟันผุ.....	49
15 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามการเกิดโรคฟันผุ.....	49
16 ดัชนีฟันผุของเด็กก่อนวัยเรียนจำแนกตามเพศและอายุ.....	50
17 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีฟันผุจำแนกตามการศึกษามารดา และการช่วยเหลือของมารดา.....	51
18 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีฟันผุจำแนกตามอาชีพมารดา และการช่วยเหลือของมารดา.....	52
19 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีฟันผุจำแนกตามรายได้ครอบครัว และการช่วยเหลือของมารดา.....	53
20 จำนวนและร้อยละของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีฟันผุจำแนกตามความบ่อยในการบริโภค อาหารรสหวานและการช่วยเหลือของมารดา.....	54

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
2 โครงสร้างของหนังสือและแผน.....	10
3 ลักษณะฟันผุระยะที่ 1.....	15
4 ลักษณะฟันผุระยะที่ 2.....	16
5 ลักษณะฟันผุระยะที่ 3.....	17
6 ลักษณะฟันผุระยะที่ 4.....	17
7 วิธีการแปรงฟันในเด็กก่อนวัยเรียน.....	23